5 Modulaire richtlijnen
5.1a: Canine leishmaniose

ESCCAP
EUROPEAN SCIENTIFIC COUNSEL COMPANION ANIMAL PARASITES®

In Europa wordt canine leishmaniose vooral veroorzaakt door *Leishmania infantum*. De vectoren zijn bloedzuigende mugjes van het geslacht Phlebotomus (zandvliegen).

Honden zijn het belangrijkste reservoir van *L. infantum*, maar katten en andere wilde carnivoren kunnen ook gastheer zijn. Veel andere zoogdiersoorten kunnen besmet raken, inclusief de mens. Humane cutane en viscerale leishmaniose is een belangrijke vectorziekte in Zuid-Europa. Klinische leishmaniose bij de mens wordt vooral gemeld bij kinderen en patiënten met verminderde immuniteit.

Verspreiding

Het endemische gebied van zandvliegen en/of leishmaniose in Europa strekt zich uit tot aan de zuidelijke Alpengrens in Italië en Frankrijk[1].

Levenscyclus

De levenscyclus begint wanneer een geïnfecteerde zandvlieg bloedzuigt en promastigoten in de huid van de gastheer injecteert.

Leishmania spp. kunnen ook intra-uterien worden overgedragen op het nageslacht, via geïnfecteerde bloeddonoren of als geslachtsziekte.

Klinische verschijnselen

De klinische verschijnselen van canine leishmaniose varieert van asymptomatische infectie tot levensbedreigende ziekte. **Lokale** huidlesies op de plaats van de eerste phlebotome-beten (oorschelpen, neus en buik) zijn vaak de eerste tekenen van infectie.

Vergroting van enkele of meerdere lymfeklieren wordt vaak gezien en kan gepaard gaan met gewichtsverlies, anorexia en zwakte.

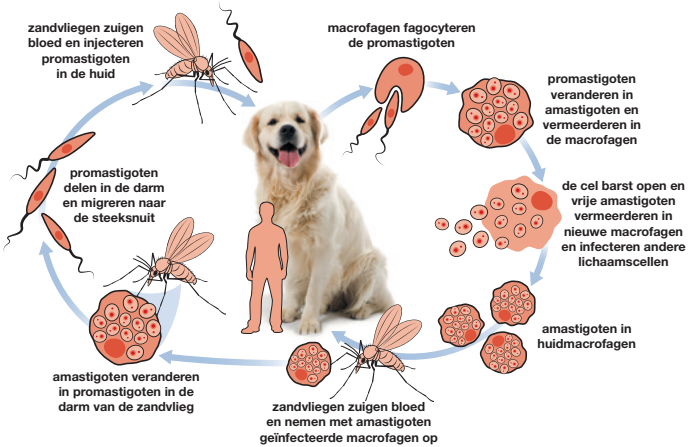

***Phlebotomus perniciosus*[A]**

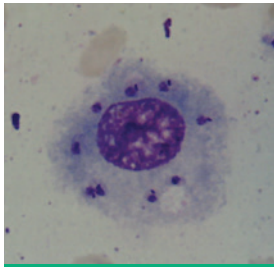

Leishmania infantum **amastigoten in een macrofaag uit een lymfeklieraspiraat**

[A] Foto met dank aan Dr. Rosa Gálvez, Veterinary Faculty, UCM.

Er kunnen **algemene** huidlesies ontstaan. Deze zijn normaliter zonder jeuk en keratoseborroïsch, maar kunnen ulceratief, papulair, pustulair of nodulair worden.

Andere klinische verschijnselen zijn onder meer maagdarmstoornissen, kreupelheid, vasculitis, glomerulonefritis en ooglesies. In zeldzame gevallen kunnen cardiorespiratoire en neurologische aandoeningen optreden.

Laboratoriumbevindingen zijn onder meer anemie, trombocytopenie, leukopenie, hyperglobulinemie en hypoalbuminemie. Bij sommige zieke honden kan proteïnurie en variabele azotemie met toegenomen eiwit/creatinine-verhouding in de urine worden gezien en heeft een slechte prognose.

[1] Raadpleeg www.esccap.org voor de kaarten met de verspreiding van canine leishmaniose in Europa.

[2] Raadpleeg www.esccap.eu voor de producttabellen per land of gebied.

[3] Zie LeishVet Guidelines op www.leishvet.org

[4] Raadpleeg ESCCAP Richtlijn 05: Bestrijding van door vectoren overgedragen aandoeningen bij hond en kat.

Diagnose

De diagnose is gebaseerd op de typische klinische verschijnselen, epidemiologische informatie en laboratoriumuitslagen. Een titerbepaling, algemeen bloedbeeld, biochemisch en urineonderzoek, inclusief eiwit/creatinine ratio moet altijd worden uitgevoerd.

Een directe diagnose is mogelijk door het aantonen van de amastigoten in een gekleurd uitstrijkje van de oppervlakkige lymfeknopen of beenmergaspiraten. PCR is gevoeliger bij gebruik, in afnemende volgorde van gevoeligheid: beenmerg- of lymfeklieraspiraten, huid, conjunctivale uitstrijkjes, buffy coat en perifeer volbloed.

Serologie is de eerste stap om een specifieke antilichaamreactie aan te tonen bij honden rond 12 weken na infectie. Voor een kwalitatieve diagnose zijn commerciële kits beschikbaar. Om infecties te bevestigen en ter controle na behandeling, is een indirecte fluorescente antilichaamtest (IFAT) of ELISA vereist.

Behandeling

Behandeling is alleen geïndiceerd bij symptomatische gevallen en elimineert infectie niet. Meglumine-antimoniaat of miltefosine in combinatie met allopurinol zijn effectief. Allopurinol moet worden voortgezet na voltooiing van de combinatietherapie om het risico op recidieven te verminderen[2,3]. Immuunmodulerende therapie de behandeling ondersteunen.

Honden die met allopurinol worden behandeld, moeten een purinearm voeding krijgen.

L. infantum-infectie wordt niet geëlimineerd door de huidige behandelingen en langdurige tot levenslange follow-up en herhaalde behandelingscycli zijn vaak nodig.

Honden met een nierziekte hebben een slechte prognose en hebben ondersteund zorg nodig.

Preventie en bestrijding

Het voorkomen van beten tijdens het zandvliegenseizoen, door gebruik van insectenwerende middelen/insecticiden, is de beste strategie.

Afhankelijk van het gebied kan het nodig zijn om honden het hele jaar door te beschermen (bijv. Spanje, Zuid-Italië).

Het binnenhouden van honden tijdens zonopkomst en -ondergang en het gebruik van insecticide sprays, horrengaas in ramen, deuren (gaaswijdte < 0.4 mm^2), en met pyrethroïden behandelde muggennetten rond de ligplaats voorkomt ook zandvliegbeten. Het voorkomen van afval en organisch materiaal in de omgeving vermindert de broedplaatsen van phlebotomen[4].

Er zijn effectieve vaccins tegen *Leishmania*-infectie beschikbaar die -in combinatie met een insectenwerend middel - de kans op het optreden van de ziekte kunnen verminderen.

ESCCAP
EUROPEAN SCIENTIFIC COUNSEL COMPANION ANIMAL PARASITES®

Modulaire Richtlijn 05, Eerste Druk, is een bewerking van de originele ESCCAP Richtlijn 05 Derde Druk – Maart 2019 © ESCCAP 2012–2023. Alle rechten voorbehouden.

ISBN 978-1-913757-35-9

De ESCCAP richtlijnen zijn mogelijk gemaakt door sponsoring van ALLE belangrijke farmaceutische bedrijven.

ESCCAP Secretariaat
Postbus 539
1200 AM Hilversum
Nederlands
Tel: 0031 (0)35 62 55 188
Fax: 0031 (0)35 62 55 189

E-mail: info@esccap.eu
www.esccap.eu